

Anja du-Bois

met Marlou Roossink

Nooit meer hetzelfde

De Fontein

Putten, zomer 1994

'Kom op, jongens, opschieten nu.' Ik gris twee petjes van de kapstok en loop door naar de keuken. 'Mies, als je kleurboek mee moet,' probeer ik boven de tv uit te komen, 'dan zul je het nu moeten pakken! En laat Mark met rust.' Ik probeer het gestoei in de kamer te negeren en open de koelkast, probeer te bedenken wat ik zal meenemen voor onderweg. Toemaatjes, komkommer, pakjes sap... Bloedheet gaat het worden volgens John Bernard en die zit redelijk vaak goed. 'Hm, binnenkort ook nog iets verzinnen voor de ruiten van de Kadett,' mompel ik voor me uit. De temperatuur in de auto kan nogal flink oplopen tijdens zo'n ritje. Vooral achterin bij de jongens. Poehpoeh, ik voel het zweet over mijn rug naar beneden lopen, lekker zo, met die koelkast open. Ik stop vier pakjes appelsap in mijn tas en vul voor mezelf een flesje water. 'Jongens,' roep ik richting kamer, 'breng jullie bordjes even naar de keuken en hou op met dat geklooi.' Meteen heb ik spijt van die laatste woorden. Michel en Mark zijn uitgelaten, natuurlijk zijn ze dat. En straks weer die lange auto-

rit, juist goed dat ze even lekker uittrazen. ‘Willen jullie chips mee,’ vraag ik zo vrolijk mogelijk, ‘of die lekkere koekjes van vorige week?’

‘Chips chips chips,’ klinkt het in koor.

Natuurlijk, ze zullen het een keer niet eens zijn. Ik glimlach als vanzelf en stop een paar zakjes chips erbij. Ook een stuk beter met dit hete weer; de favoriete chocoladekoekjes zouden maar smelten. ‘Mam,’ Mark staat ineens naast me, ‘Jaap gaat vandaag naar het zwembad.’ Hij kijkt omhoog, samenzweerderig bijna. ‘Wij niet, hè?’

‘Nee, jongetje, wij niet,’ zeg ik terwijl ik hem over zijn bol aai. ‘Ga je kleurtjes nu maar pakken, we moeten zo gaan.’ Maar hij is al in de kamer.

Ik werp een blik op een foto aan de muur en zucht eens diep. ‘Nee,’ mompel ik voor me uit, ‘wij gaan niet naar het zwembad...’

Ik pak de autosleutels. ‘Jongens, we gaan naar papa!’

1

Putten schrikt op

Maandag 10 januari 1994

‘Jee, Anja, wat ik nu gehoord heb.’ Herman kwam de keuken binnen gelopen, gaf me een kus, griste in één beweging een broodje van de plank en nam een hap. ‘Er is een moord gepleegd,’ zei hij met zijn mond vol. ‘Een moord, Anja, tss, dat geloof je toch niet?’

‘Een moord? Hier in Púttén? Doe normaal,’ zei ik een beetje lacherig terwijl ik het laatste broodje dichtklapte, op een bordje legde en het zo lang afdekte met wat folie. Ik liep met het bordje naar het tafeltje in de woonkamer. ‘Hoe dat zo? Wie dan?’ riep ik over mijn schouder. ‘Hoe kom je daar nu weer aan?’

‘Een oudere vrouw volgens mij.’ Herman was achter me aan gekomen naar de kamer en ging moeizaam zitten.

Bezorgd keek ik hem aan. ‘Weer klote vandaag, hè, met je rug?’

‘Geen idee waarom het de ene dag slechter gaat dan de andere,’ zuchtte hij vermoeid. ‘Ik zou willen dat het eens overging, het duurt al veel te lang.’

‘Rust, maar vooral geduld,’ suste ik, ‘en ja, ik snap dat dat lastig is,’ zei ik er lachend achteraan. Ik gaf hem een kus. ‘Shit,’ zei ik op de klok kijkend, ‘zo laat al? Ik ga vlug de jongens van school halen.’

Hoofdschuddend fietste ik even later de straat uit. Een moord, en dan in Putten, het moest niet veel gekker worden. Een scheiding stond hier al hoog op de misdaadladder en sloeg in als een bom als dat eens gebeurde. Daar was het dorp dan weken, zo niet maanden, mee bezig. Compleet overstuur. En op tv hoorde je ook nog weleens iets over een overval hier of daar, al dan niet gewapend, maar hier in Putten, daar gebeurde nooit iets! Nooit!

Tot nu. En zelfs nu was het alsof de Puttenaren het niet wilden geloven, het niet konden bevatten. Het schokkende nieuws alleen mondjesmaat aankonden. En zo gebeurde het ook; heel langzaam kwam de geruchtenmolen op gang. Er was iemand verkracht en vermoord. Het was in Putten, een stewardess en nog jong ook. In het huisje van haar oma aan de rand van het bos. Echt waar? Nee! Ze woonde niet hier, maar ergens anders. Er kwam een naam bovendien, Christel heette ze... verschrikkelijk. Het zoemde door het dorp en iedere dag kwam er nieuws bij. Soms klopte dat en soms ook niet. Zoals dat gaat in een gemeenschap die onverwacht hard opgeschrikt is.

Ook wij hoorden erover, praatten erover en leefden mee. Jeetje, je zou het maar meemaken, afschuwelijk. Die ouders ook, en haar oma! Hoe moest haar oma hiermee leven? Dat kon gewoon niet. Maar hoe vreselijk we het allemaal ook vonden, we kenden het meisje niet, dus na de eerste schok gingen we redelijk snel weer over tot de orde van de dag. Zo werkt dat nu eenmaal met een gezin,

er moet gewoon van alles: gekookt, gepoetst, de koelkast moet gevuld...

En 's nachts sliepen we als rozen. Misschien Herman iets minder, maar dat had alles met zijn hernia te maken.

Totdat ome Gerrit, mijn stiefvader, op dinsdag 8 februari, naar het politiebureau moest om verhoord te worden. Natuurlijk schrokken we, logisch. Ome Gerrit in combinatie met een moord was bijna lachwekkend. Mijn oom, de vleesgeworden uitdrukking 'Hij doet nog geen vlieg kwaad' en dat was ook bijna heel letterlijk te nemen. Waar wij spinnen naar de eeuwige jachtvelden sloegen, liet mijn oom zo'n spin buiten gewoon weer los. Het was dus op zijn minst bizar te noemen dat die goeie man op dit moment op het bureau zat en verhoord werd. Maar goed.

Vreemd genoeg was het anderzijds ook logisch dat hij voor verhoor opgeroepen werd. Ome Gerrit hield er namelijk een nogal vreemde gewoonte op na. Hij liet viermaal per dag zijn hondjes uit, en dan niet in de zin van een braaf blokje aan een riempje. Dit gebeurde mét de auto in het bos. En aan de rand van dat bos stond het huisje van de oma van Christel Ambrosius. Het huisje waarin zij vermoord was aangetroffen. Wat dat betreft was het niet echt raar dat de eigenaar van de Mercedes die iedere dag stapvoets in dat bos rondreed, naar het bureau werd geroepen. Daarnaast had hij een beetje het uiterlijk van een zigeuner en ach, het was mijn lieve ome Gerrit, maar ik kon me best voorstellen dat hij er voor iemand anders, zeker in combinatie met een langzaam rijdende Mercedes midden in het bos, enigszins mysterieus uitzag.

We hadden er zelfs weleens lacherig een opmerking over gemaakt. 'Het is maar te hopen, ome Gerrit,' zeiden we dan, 'dat er nooit iets gebeurt daar in dat bos, ze zou-

den meteen bij jou op de stoep staan. Het blijft een vreemde toestand om je hondjes met de auto uit te laten.’

Dus, ach, het zou vanzelf loslopen.

Diezelfde dag ging tegen halfvijf ’s middags bij ons de bel. ‘Dag mevrouw Du-Bois,’ zei een vriendelijke politieman nadat ik de deur had opengedaan. ‘Mijn collega en ik zijn bezig met het onderzoek naar de moord op Christel Ambrosius. Mogen we even binnenkomen?’

Ik zwaaide de deur open. ‘Ja natuurlijk, kom verder.’

‘Wat hebben jullie 9 januari gedaan?’ viel hij met de deur in huis.

‘Geen flauw idee,’ zei ik meteen, ‘maar neem plaats, dan roep ik Herman er ook even bij, want die is thuis. Koffie?’

‘Nee, dank u wel,’ zeiden ze in koor.

Nog voor ik naar de trap was gelopen om Herman te roepen, kwam hij al aanlopen.

‘Oké,’ zei de eerste nogmaals, ‘wij onderzoeken de moord op Christel Ambrosius en willen jullie een paar vragen stellen. Wat hebben jullie gedaan op 9 januari?’

‘Geen idee,’ zei ik weer, ‘dat is alweer even geleden, toch?’

‘Er was schaatsen op tv,’ hielp hij me gediensig op weg, ‘en het was zondag.’

Ik reageerde direct: ‘Als het een zondag was dan zijn we bij ome Gerrit en tante Teunie geweest. Daar gaan we namelijk altijd op zondag naartoe,’ zei ik er gedecideerd achteraan, blij dat ik iets kon betekenen. ‘Toch, Herman?’

‘Ja, dat moet wel, ik zou niet weten wat we anders gedaan hebben,’ klonk Herman laconiek.

‘Met wie?’ vroeg nummer 2.

‘Met wie? Hoezo, eh... ja, met de jongens, Herman, wie anders?’

‘Hoe?’

‘Hoe we daar naartoe gingen?’ Het nut van deze vraag ontging me volkomen. ‘Met de auto natuurlijk, we gaan altijd met de auto,’ zei ik er nog een beetje beschaamd achteraan. Ome Gerrit en tante Teunie wonen namelijk best dichtbij. ‘Hoezo?’

‘Nee, prima zo,’ stelde hij mij gerust.

Ineens begon ik te twijfelen. ‘Ja maar, helemaal zeker weet ik dit natuurlijk niet,’ begon ik aarzelend. ‘Ik heb zo- maar een zondag verteld, het kan goed zijn dat we die zon- dag heel iets and-’

‘Maakt niet uit. Het komt niet zo nauw, als we nu maar even iets op papier hebben, dit kan altijd veranderd worden.’ Hij lachte vriendelijk. Ik liet de mannen uit en we gingen weer verder met waar we mee bezig waren. Toch vreemd zo’n verklaring, altijd gedacht dat het heel precies kwam en dat het honderd procent moest kloppen... Maar goed, mijmerde ik verder, bij zo’n buurtonderzoek is dat natuurlijk helemaal niet van belang.

Die avond was ik er al helemaal niet meer mee bezig en we sliepen als rozen. Zelfs Herman, omdat het al een beetje beter ging met zijn rug.

Donderdag 10 februari, twee dagen later, werd Wilco, de vriend van mijn jongste zusje, van zijn werk opgehaald, verhoord en meteen gearresteerd. Evelien belde totaal overstuur op. ‘Ik begrijp er helemaal niets van, Anja,’ klonk het paniekerig door de telefoon, ‘wat moeten ze in godsnaam met Wilco?’ Daar kon ik natuurlijk ook geen antwoord op geven. Evelien en Wilco waren nog maar net een stel dus ik had Wilco alles bij elkaar een keer of vijf gezien. Maar toch, de vriend van mijn kleine zusje zat nu dus wel in de gevangenis.

Dat hadden we even niet aan zien komen. Verslagen zaten we die avond bij ons aan de koffie. Evelien, mijn moeder, Franny, Marry, Herman en ik. Ongelooflijk, hoe kon dit gebeuren? Hoe kwamen ze hier nu bij? En pas toen schoot me onze laconiek opgestelde verklaring van een paar dagen terug weer te binnen. Het kattedelletje waarop met een paar zinnnetjes onze zondag van 9 januari was samengevat. Tenminste, dat hoopten we, want Herman en ik hadden zomaar een willekeurige zondag opgelepeld. Het kon kloppen, want onze zondagen leken over het algemeen erg op elkaar, maar voor hetzelfde geld klopte het niet.

En nu zat Wilco vast.

‘Weet je, Herman,’ begon ik terwijl we samen even in de keuken stonden, ‘misschien moeten we onze los-vast verklaring toch maar eens goed gaan checken.’ Ik knikte naar de kamer waar de rest verslagen op de bank zat en ging iets zachter verder. ‘Als het klopt, prima, maar stel je voor dat...’ ik huiverde ineens, ‘stel je nou eens voor dat Wilco vastgehouden wordt vanwege een flutverklaring die nergens op gebaseerd is?’ Ik keek vragend naar Herman die in gedachten tegen het aanrecht geleund stond.

‘Je hebt helemaal gelijk,’ zei hij na een hele poos. ‘Maar hóé komen we daarachter?’

‘Jongens,’ begon ik terwijl we met koffie de kamer weer in liepen, ‘misschien moeten we toch even serieus gaan kijken hoe die zondag precies verlopen is. Herman en ik hebben zomaar wat geroepen in de veronderstelling dat het allemaal niet zo nauw kwam. En trouwens,’ ging ik feller door, ‘die rechercheur zéi ook dat het allemaal niet zo nauw kwam.’

‘Wacht eens.’ Hermans oudste broer Marry hief zijn

hand op om mij te onderbreken. ‘Er wás toch iets op die zondag?’ Vragend keek hij de kring rond. ‘Er wás iets, ik weet het zeker, maar wat?’

‘Anders dan anders, bedoel je?’ vroeg ik hoopvol.

‘Eh, dat weet ik natuurlijk niet zeker.’ Marry was nu gaan staan en keek hulpeloos rond. ‘Maar ik heb het gevoel dat er iets was, een verjaardag misschien?’ opperde hij ineens hoopvol. ‘Was er niet iemand jarig in die tijd?’

Ik keek van Marry naar Evelien. ‘Ik weet al iets,’ riep ik. ‘Ik ga onze kalender en agenda erbij pakken, dan komen we er vanzelf achter.’

Met het verjaardagslijstje en de kalender erbij begon me al snel iets te dagen over een verjaardag van René, de oudste zoon van Hermans broer. Die was gescheiden en had de kinderen om het weekend. ‘Hoe zat dat ook alweer,’ mompelde ik voor me uit, terwijl ik de kalender doorbladerde. Heel vaag stond me bij dat die verjaardag verschoven was zodat die dag in de bezoekenregeling viel en René dus ook een feestje bij zijn vader had ‘en ik moet me toch sterk vergissen als dat niet juist dát weekend was, maar daar kan ik achter komen.’ Resoluut pakte ik de telefoon. ‘Hoi, met Anja hier. Luister,’ begon ik meteen tegen de ex-vrouw van Hermans broer, ‘weet jij nog wanneer de kinderen dat feestje van René vierden?’

‘Feestje van René, hoezo?’ verbazing in haar stem. ‘Waarvoor wil je dat...’

‘Leg ik je allemaal uit,’ onderbrak ik haar ongeduldig. ‘Wil je alleen even kijken of je dat nog weet?’

‘O, maar dat weet ik precies,’ stelde ze me gerust en ik hoorde gerommel. ‘Ik houd alles precies bij wat die bezoektijden betreft dus... ahhh, hier heb ik het al.’

Ik voelde een spanning door me heen schieten. ‘Nou?’

‘De achtste gingen ze naar hem toe,’ begon ze op te sommen, ‘en de negende kwamen ze ’s avonds weer terug en inderdaad, volgens mij hebben ze de negende zijn verjaardag gevierd. Klopt, want...’

‘Dank je wel, super dat je dat opgeschreven hebt,’ onderbrak ik haar weer en vervolgens legde ik uit hoe de vork in de steel zat en waarvoor ik die informatie nodig had. Een minuut of tien later was ze grotendeels bijgepraat en rondde ik het gesprek af: ‘Nogmaals, dank je wel en ik houd je op de hoogte,’ zei ik en ik legde de hoorn op de haak. ‘Toch mooi weer een paar uur boven water,’ stelde ik tevreden vast. ‘Dan zal de rest ook wel goed komen.’

‘Goed komen’ was misschien niet de juiste benaming, maar nu we een deel van die bewuste zondag hadden, begon de rest van die dag ook uit te rollen. Die verjaardag was een vreemde eend in de rituelen van onze zondagen en daar bleken onze geheugens wel raad mee te weten. De ene aha na de andere kwam boven. Want tja, zo’n verjaardag, daar waren we ook naartoe gegaan. Met de auto of met de fiets? ’s Middags of later? En hup, zo hadden we de heenreis. Wie waren er allemaal op die verjaardag? En waren we na die verjaardag niet nog ergens anders naartoe gegaan? Ja toch? Ach ja, naar ome Gerrit en tante Teunnie natuurlijk. En wacht eens, daar was Marry toch ook bij? De jongens waren dus helemaal niet wezen rijden. Tuurlijk niet, want Marry zat de hele week al in de auto voor zijn werk en die had er een bloedhekel aan om in het weekend ook nog eens in een auto te stappen.

En zo hadden we na uren denken en nabellen toch maar mooi een hele zondag aan de anonimiteit onttrokken waarbij alle activiteiten ook nog eens gecheckt en gedub-

belcheckt waren. Trots en voldaan waren we, Herman, Evelien en ik. Later zouden we daar nog aan terugdenken, dat we zo blij waren dat daarmee ook het Mercedes-verhaal helemaal niet aan de orde was geweest. Want later hoorden we dat er rond het tijdstip van de moord bij de Driewegenweg een Mercedes was gesignaleerd.

‘Ik ga meteen de politie bellen.’ Herman sprong op en liep naar de telefoon. ‘Onze verklaring moet bijgesteld worden, want er klopt niets van en dan kan Wilco tenminste meteen naar huis.’ Ik zag dat Herman popelde om alles recht te zetten. Als hij ergens niet tegen kon dan was het onrecht en alles moest kloppen en zo ook die verklaring. Liever nu dan morgen. Evelien en ik keken elkaar verheugd aan. Zeker weten! Het was weliswaar zaterdag maar we namen aan dat dat geen probleem was bij de politie.

‘Goeiemiddag, met Herman du-Bois,’ hoorden we hem even later zeggen, waarna hij in het kort uitlegde wat zijn bedoeling was.

‘Maar ehm, is het niet handiger...’ hoorde ik hem even later stamelen door de telefoon. ‘Maar ik kan nú, geen probleem,’ riep hij. Ik zag aan zijn blik dat het gesprek niet ging zoals hij verwacht had.

‘Oké, tot morgen dan,’ zei Herman zachtjes terwijl hij de telefoon op tafel legde. Die hele handeling straalde teleurstelling uit. Met een vermoeide blik keek hij me aan. ‘Je zult het niet geloven Anja...’, maar dat deed ik dus wél. Ik geloofde het maar al te goed.

‘Je mag morgen pas komen, hè?’ verzuchtte ik. ‘Waarom in godsnaam?’ Ik begreep er helemaal niets meer van. We hadden een kloppende verklaring en was het dan niet noodzaak om deze zo snel mogelijk op de juiste plek te krijgen? Waarom dan nog een dag wachten, wat was dat

voor flauwekul? Ik werd er gewoon pissig van.

‘Ze vonden het niet nodig dat ik er extra voor kwam,’ antwoordde Herman hoofdschuddend, ‘omdat ik voor morgen al een afspraak had, of zoiets.’

‘Nou ja, en Wilco dan?’ vroeg ik verontwaardigd. ‘Ze laten Wilco gewoon nog een nacht zitten, voor de lol.’ Ik kon er met de pet niet bij, zo belachelijk vond ik het.

Herman vermande zich als eerste. ‘Kom op, Anja, ’t is niet anders,’ zei hij bemoedigend. ‘Morgen ga ik het regelen, kan er nu ook niets anders van maken.’ En gelijk had hij natuurlijk. We hadden ons best gedaan om het zo snel mogelijk allemaal goed te doen. Meer konden we natuurlijk ook niet.

Die nacht konden we niet slapen, de uren kropen voorbij. We dachten aan Wilco die daar in een cel zat. Zomaar. Totaal onnodig. Aan Evelien die het ook allemaal maar voor haar kiezen kreeg. Aan de politiemans die vandaag besloot dat morgen vroeg genoeg was, totaal niet denkend aan de gevolgen van dat ene zinnetje. Die man lag nu hoogstwaarschijnlijk zorgeloos in zijn eigen bed te slapen. Gefrustreerd waren we, machteloos en boos. Eigenlijk alles behalve slaperig. Het klopte gewoon niet. We konden niet wachten om alles recht te trekken. En laat dat nou net het enige zijn wat we wél mochten: wachten.

Wachten en wakker liggen. Tot het ochtend was.

Maar zo leuk was die ochtend helemaal niet. Die doorwaakte nacht zonder slaap had er aardig ingehakt en we werden zowaar onzeker en begonnen weer het hele lijstje van die zondag na te lopen. God, jongens, klopte het precies? Was het compleet? Waren we niets vergeten? Gelukkig zou het nu niet lang meer duren.

Tegen één uur deed Herman zijn jas aan. ‘Oké,’ zei hij opgewekt terwijl hij me een kus gaf. ‘Ben effe weg, zo terug. Tot straks.’ Hij was totaal niet zenuwachtig. Hij was blij dat hij eindelijk wat nuttigs kon doen. Mijn zusje pakte de autosleutels en liep achter hem aan. Zij zou hem even afzetten bij het bureau en ik hoorde haar bijna denken: straks is Wilco weer lekker thuis.

‘Zo is dat, Herman,’ antwoordde ik zo ontspannen mogelijk. ‘Je gaat er gewoon heen en je vertelt hoe het is en dan is die flauwekul meteen afgelopen,’ besloot ik oprecht verheugd.

Zes jaar en acht maanden later zou hij pas weer terugkomen.

Eerste druk januari 2016

Copyright © 2016 Anja du-Bois en Marlou Roossink

Copyright © 2016 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Omslagontwerp Marry van Baar

Opmaak tekst en beeld binnenwerk Zeno, Amsterdam

ISBN 978 90 261 3923 9

ISBN e-book 978 90 261 3924 6

NUR 402

Foto's omslag: de foto van Anja op het voorplat is © www.petronellanitta.com. De portretfoto van Anja op het achterplat is © Erik van der Burgt/Verbeeld. De overige foto's op het achterplat komen uit privécollecties.

Fotokatren: alle foto's in het fotokatren komen uit privécollecties, met uitzondering van de foto van het huisje in het bos (© J.A. Blaauw), de foto van de rechtbankzaal (© Henk Visscher, *Reformatorisch Dagblad*) en de foto van Anja, Herman, Evelien en Wilco (© Kees van der Spek).

Wij hebben ons best gedaan om alle rechthebbenden met betrekking tot fotomateriaal in het fotokatren te achterhalen. Eenieder die meent dat zijn/haar materiaal zonder correcte bronvermelding hier is gebruikt, verzoeken wij om zich tot ons te wenden.

De auteur en redactie zijn de heer J.A. Blaauw zeer erkentelijk voor het gebruik van zijn boek *De Puttense moordzaak: dossier gesloten* (De Fontein, 2012) als naslagwerk voor onder andere de chronologie in de Puttense moordzaak. Eventuele fouten in dit boek zijn geheel onze verantwoordelijkheid.

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.